

Sygn. akt II Ca 577/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2012 roku

Sąd Okręgowy w Legnicy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Sylwia Kornatowicz
Sędziowie:	SO Jolanta Pratkowiecka SO Sabina Ziser (spraw.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Roksana Babiarczyk

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2012 roku w Legnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K. (1)

przeciwko stronie pozwanej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w G.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Głogowie

z dnia 30 maja 2012 roku

sygn. akt I C 668/11

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1.

1. **w punkcie I w ten sposób, że zasądza od strony pozwanej**

(...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w G. na

rzecz powódki A. K. (1) kwotę 28.032,32 zł z

ustawowymi odsetkami od dnia 19 listopada 2011r. oddalając

dalej idące powództwo,

2.

2. w punkcie II w ten sposób, że zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.364 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. oddala dalej idącą apelację;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.311,90 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 577/12

UZASADNIENIE

Powódka A. K. (1) domagała się od strony pozwanej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w G. zasądzenia kwoty 39.910,76 zł z ustawowymi odsetkami wskazując jako podstawę dochodzonego roszczenia przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Wyrokiem z dnia 30 maja 2012r. Sąd Rejonowy w Głogowie oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 2.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu swojego stanowiska Sąd wskazał, że powódka nie wykazała dochodzonej pozwem kwoty a ponadto zebrane w sprawie dowody wprost wskazywały na bezzasadność powództwa. Kwota 22.960,76 zł uiszczona została na poczet opłat czynszowych przy czym w sprawie nie ujawniono żadnego dowodu, z którego wynikałoby, że wpłaty te lub potrącenia zostały skutecznie podważone przez stronę pozwaną w szczególności aby Spółdzielnia uzyskała wobec powódki tytuł egzekucyjny dotyczący zaległości czynszowych za te lata. Fakt potrącania należności czynszowych z wynagrodzenia wynikał z przedłożonych list płac powódki i potwierdził go świadek A. K. (2), obecna księgową pozwanej Spółdzielni. Sąd pierwszej instancji wskazał, że z analizy zestawienia wpłat i wypłat za lata 2007-2009 wynika, że w tym okresie powódka dokonała szeregu wypłat z rachunku Spółdzielni, które nie znajdują żadnego potwierdzenia w wydatkach Spółdzielni a sama powódka przyznała, że były one przeznaczone na „zaliczki prezesa”. W tych okolicznościach zdaniem Sądu Rejonowego wpłaty dokonywane przez powódkę na konto Spółdzielni stawiały zwrot wcześniejszych nie znajdujących pokrycia w wydatkach Spółdzielni wypłat gotówkowych dokonywanych przez powódkę. Jeżeli chodzi natomiast o kwotę 10.000,00 zł stanowiącą rzekomo udzieloną pożyczkę to zważywszy na jej treść oraz fakt, że w tym czasie zarząd Spółdzielni tworzyli jedynie powódka i prezes B. Z., a żaden z organów Spółdzielni nie wyraził zgody na jej zawarcie, to nie można tej umowy traktować w innych kategoriach niż prywatnego porozumienia pomiędzy powódką a B. Z.. Ponadto w ocenie Sądu Rejonowego wątpliwym było czy umowa ta dokumentuje rzeczywiste zdarzenie skoro jak zeznała sama powódka umowa pożyczki na piśmie została zawarta tylko raz w 2006r.

Z wyrokiem powyższym w całości nie zgodziła się powódka wnosząc apelację, w której zarzuciła:

- naruszenie prawa procesowego w szczególności art. 233 kpc poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego oraz art. 232 kpc poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie;
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na oczywiście błędnym przyjęciu, że powódka przyznała, że tylko raz w 2006r. udzieliła stronie pozwanej pożyczki gdy tymczasem powódka podkreślała, że pożyczkę w tej kwocie udzieliła stronie pozwanej w dniu 03.07.2007r. a nadto wymieniła inne pożyczki, jakich udzieliła pozwanej aby ta mogła spłacić swoje zadłużenie;
- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 kc poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz art. 405 kc poprzez jego niezastosowanie.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na jej rzecz kwoty 39.911,00 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu oraz kosztami postępowania apelacyjnego. Jako żądanie ewentualne wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Jak trafnie zarzuca skarżąca zaskarżony wyrok wydany został z naruszeniem przywołanych w apelacji przepisów prawa materialnego a także procesowego, w szczególności art. 233 par. 1 kpc poprzez dowolną, a przez to błędną ocenę materiału dowodowego, skutkiem czego było przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że powódka nie wykazała dochodzonego roszczenia oraz nie przedstawiła dowodu, który pozwoliłby nadać dokonywanym przez nią na rachunek Spółdzielni wpłatom inny charakter niż zwrot wcześniejszych nie znajdujących pokrycia w wydatkach wypłat gotówkowych dokonanych przez powódkę.

Na kwotę dochodzoną pozwem składała się suma 21.410,76 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia, która została przez powódkę wpłacona na poczet opłat czynszowych w latach 2007-2010 poprzez potrącenie z należnego jej wynagrodzenia za pracę. Wpłaty tych stron pozwana nie uznała domagając się ponownie zapłaty czynszu za ten sam okres. Kwota 1.550,00 zł została wpłacona w 2009r. na poczet opłat czynszowych na rachunek strony pozwanej. Kwota 10.000,00 zł została wpłacone tytułem udzielonej spółdzielni pożyczki natomiast wpłaty w kwotach 5.800,00 zł, 800 zł i 1.400,00 zł zostały przelane na pokrycie zadłużenia pozwanej Spółdzielni. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy błędnie przyjął, że należność dochodzona pozwem nie została przez powódkę udowodniona. W pierwszej kolejności zauważyć bowiem należy, że ze stanowiska strony pozwanej wynika, że kwoty które powódka wpłaciła na jej rzecz zostały przez nią zaliczone na poczet zaliczek pobranych przez powódkę w konta Spółdzielni i nie rozliczonych. Wobec takiego oświadczenia pozwanej Spółdzielni uznać należy, że kwoty te zostały faktycznie uiszczone na rzecz Spółdzielni. Ponadto fakt ich uiszczenia wynika ze znajdujących się w aktach sprawy dokumentów w postaci list płac powódki i kartotek finansowych, dowodów wpłat na rachunek bankowy oraz z zeznań świadka A. K. (2). Pozwana domagając się oddalenia powództwa wskazywała, że posiada wierzycelność wobec powódki z tytułu nienależnie pobranych przez nią kwot z rachunku bankowego Spółdzielni w związku z tym kwoty dochodzone pozwem zostały zaliczone na poczet tej wierzycelności. Pozwana zatem dokonała potrącenia tych kwot. By jednak mogło dojść do potrącenia spełnione być muszą łącznie cztery przesłanki: wzajemność wierzycelności, jednorodność świadczeń, wymagalność wierzycelności i zaskarżalność wierzycelności (art. 498 par. 1 kc).

W ocenie Sądu Okręgowego potrącenie dokonane przez stronę pozwaną było bezskuteczne w okolicznościach niniejszej sprawy albowiem do potrącenia można przedstawić jedynie wierzycelność wymagalną. Pozwana nie wykazała bowiem aby przed złożeniem oświadczenia o zaliczeniu dokonanych wpłat na poczet brakujących zaliczek doręczyła powódkę wezwanie do zapłaty obejmujące kwoty pobrane przez powódkę z rachunku Spółdzielni i nie rozliczone. Podstawę do dochodzenia tych kwot mogą stanowić przepisy o naprawieniu szkody lub też o bezpodstawnym wzbogaceniu. Są to roszczenia bezterminowe wymagalne dopiero od doręczenia dłużnikowi wezwania do zapłaty zgodnie z treścią art. 455 kc. Wezwanie dłużnika przez wierzyciela do wykonania zobowiązania bezterminowego jest postawieniem tego świadczenia w stan wymagalności. Takiego charakteru nie miało pismo pozwanej Spółdzielni z dnia 16.11.2011r. (k-11) albowiem pozwana nie zawarła w nim oświadczenia, że wzywa powódkę do zapłaty w określonym terminie kwoty 351.218,58 zł. Wezwanie do zapłaty nie zostało również zawarte w odpowiedzi na pozew ani w żadnym innym piśmie procesowym. Skoro zatem roszczenie pozwanej nie zostało postawione w stan wymagalności to uznać należy, że przy potrąceniu dokonany przez pozwaną warunki wynikające z przepisu art. 498 par. 1 kc nie zostały spełnione wobec czego nie został osiągnięty skutek, o którym mowa w art. 498 par. 2 kc. Na skutek zatem oświadczenia o potrąceniu nie doszło do umorzenia wierzycelności stron w tym wierzycelności powódki dochodzonych w niniejszej sprawie. W związku z tym pozwana nie mogła skutecznie zarzucać w niniejszej sprawie, że kwoty wpłacone przez powódkę zaliczyła na poczet zobowiązania powódki.

Jak wynika zebranych dowodów w postaci list płac powódki i zeznań świadka A. K. (2) powódka w okresie od stycznia 2007r. do kwietnia 2010r. nie otrzymywała wynagrodzenia w całości gdyż zostały z niego potrącone należności na poczet czynszu i odsetek. Na podstawie list płac powódki Sąd Okręgowy wyliczył, że w okresie od stycznia 2007r. do kwietnia 2010r. była to łącznie kwota 16.482,32 zł. Jak wynika z przedstawionego wykazu kwot rozliczonego czynszu (k-201-206) strona pozwana nie zaliczyła tej sumy na opłaty czynszowe a zażądała od powódki uiszczenia należności

czynszowych jeszcze raz za ten sam okres, co też powódka uczyniła. W tych okolicznościach oznacza to, że strona pozwana bezpodstawnie wzbogaciła się kosztem powódki i winna jej zwrócić tę kwotę w oparciu o art. 405 kc. W dacie dokonywania tych wpłat w formie potrąceń z należnego wynagrodzenia istniała bowiem podstawa świadczenia a nie wiadomo z jakich powodów pozwana tych kwot nie uznała.

Taka sama sytuacja ma miejsce w przypadku kwoty 1.550,00 zł uiszczonej przez powódkę w 2009r. na poczet czynszu. Jak wynika z dowodu wpłaty została ona przelana przez powódkę na rachunek bankowy strony pozwanej ze wskazaniem podstawy świadczenia. Nie wiadomo dlaczego strona pozwana kwoty tej na czynsz nie zaliczyła a jednocześnie nie zwróciła jej powódce.

Zdaniem Sądu Okręgowego zasadne było żądanie powódki w zakresie zwrotu kwoty 10.000,00 zł uiszczonej tytułem pożyczki. Stanowisko pozwanej w tym zakresie jest sprzeczne albowiem raz zaprzecza ona aby Spółdzielnia pożyczyla od powódki tę kwotę a z drugiej strony mówi, że należność tą zaliczyła na poczet zwrotu pobranej zaliczki a więc przyznaje, że kwota ta wpłynęła na rachunek Spółdzielni. Zatem nawet jeśli umowa ta była nieważna albowiem nie została podpisana przez dwie osoby reprezentujące stronę pozwaną a kwota ta wpłynęła na konto Spółdzielni to Spółdzielnia winna była ją zwrócić na podstawie art. 405 kc w sytuacji gdy jej oświadczenie o potrąceniu było bezskuteczne.

Oddaleniu podlegała natomiast apelacja w pozostałym zakresie. W ocenie Sadu odwoławczego dokonane przez powódkę wpłaty kwot 5.800,00 zł, 1.400,00 zł i 800 zł stanowiły świadczenia nienależne. Jeżeli w przypadku sum wskazanych wyżej istniała podstawa świadczenia tak w odniesieniu do tych takiej podstawy nie było. Kwota 5.800,00 zł została bowiem wpłacona na pokrycie zadłużenia Spółdzielni z tytułu opłat za wywóz śmieci a zatem po stronie powódki nie istniał obowiązek zapłaty tej kwoty. Tak samo było z dwoma pozostałymi wpłatami, które zostały uiszczone na poczet spłat pożyczki zaciągniętej przez Spółdzielnię Mieszkaniową gdyż obowiązek zapłaty tych sum nie obciążał powódkę. Świadczyła ona je bez podstawy prawnej a w takim przypadku nie może się ona skutecznie domagać ich zwrotu z mocy art. 411 pkt. 1 kc.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uwzględnił apelację na podstawie art. 386 par. 1 kpc zmieniając zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądził na rzecz powódki od strony pozwanej kwotę 28.032,32 zł (na którą składała się suma 16.482,32 zł tytułem potrąceń dokonanych z wynagrodzenia na poczet czynszu, 1.550,00 zł wpłata na poczet czynszu i 10.000,00 zł tytułem pożyczki) z ustawowymi odsetkami od dnia 19 listopada 2011r. W związku z tym, że powódka wygrała sprawę w 70% zmianie podlegało rozstrzygnięcie w zakresie kosztów procesu. Jego podstawę stanowi art. 100 kpc przy zastosowaniu zasady stosunkowego ich rozdzielnia. Powódka poniosła koszty przed sądem pierwszej instancji w łącznej kwocie 4.413,00 zł i winna otrzymać od pozwanej z tego tytułu zwrot kwoty 3.089,10 zł. Jednocześnie pozwana, która wygrała sprawę w 30% i poniosła koszty w wysokości 2.417,00 zł, winna otrzymać od powódki kwotę 725,10 zł. Po potrąceniu tych należności strona pozwana winna zwrócić powódce kwotę 2.364,00 zł.

Dalej idąca apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw prawnych podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 kpc. Powódka poniosła z tego tytułu koszty w łącznej wysokości 3.813,00 zł w tym 1.996,00 zł opłata od apelacji oraz 1.817,00 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W związku z tym, że wygrała postępowanie apelacyjne w 70% winna otrzymać od strony pozwanej z tego tytułu kwotę 2.671,90 zł. Pozwana poniosła koszty postępowania apelacyjnego w wysokości 1.200,00 zł i wygrywając apelację w 30 % winna otrzymać od powódki z tego tytułu kwotę 360 zł. Po dokonaniu potrącenia zasądzeniu od strony pozwanej na rzecz powódki podlegała kwota 2.311,90 zł.